

Primož Mavrič
Glasbena šola Celje

METODE VADENJA KLAVIRSKE SKLADBE OD PRVEGA BRANJA DO NASTOPA

(povzetek magistrske naloge)

Učinkovito vadenje klavirja je dejavnost, ki je ključnega pomena za dober napredek pianistov v vseh obdobjih, vendar jo kljub temu sistematično obravnava le malo publiciranih del. Naloga predstavlja prvi poskus celovite obravnave te problematike v slovenskem prostoru. Velik poudarek je na praktičnosti in uporabnosti, saj je eden glavnih namenov naloge, da bi služila tudi kot priročnik za vadenje.

V prvem (glavnem) delu naloge so predstavljeni proces oz. faze učenja klavirske skladbe in opisane metode vadenja, s katerimi se posamezne faze v tem procesu uresničujejo. Pri tovrstnem procesnem opisovanju so večkrat nastopili dvomi pri klasificiranju metod v posamezne skupine, saj je učenje in izdelovanje klavirske skladbe organski in analogni proces, kar pomeni, da ne teče vedno linearno, ampak se številne faze odvijajo hkrati. Vendar je morda včasih prisilno izoliranje posameznih komponent edini način za njihovo podrobno obravnavo in pot k njihovi ozavestitvi in izboljšanju, tudi če se v praksi odvijajo hkrati z drugimi komponentami. Pianisti se razlikujemo tudi po tem, v katerem vrstnem redu teče proces učenja skladbe – kdo drug bi morda izbral drugačno zaporedje poglavij. Zaradi tega so v večino poglavij vstavljene navzkrižne povezave, tako da se lahko naloga bere v poljubnem vrstnem redu.

Opisane metode prvega dela se dotikajo naslednjih področij učenja in vadenja klavirske skladbe ter z njima povezanih aktivnosti: izbor skladbe in viri, uvodno spoznavanje skladbe (auditivno, intelektualno, vizualno, emocionalno, kinetično), analiza (harmonska, oblikovna, auditivna, interpretacijska), prima vista igra, učenje notnega teksta, glasbene igre, artikulacija, prstni redi in koreografija gibov, izdelovanje skladbe (dinamika, agogika, akcentuacija, fraziranje), pedalizacija, učenje na pamet in spominsko utrjevanje skladbe glede na vrste spomina (auditivni, vizualni, kognitivni, motorični, harmonski, oblikovni, jezikovni, čustveni), doseganje končnega tempa (metronomske metode, pozicijsko in verižno vadenje), vadenje tehnično zahtevnih mest (skoki, pasaže, trilčki ipd.), tempo in pulz, poglobljeno izdelovanje interpretacije, snemanje, napake vadenja in metode za izboljšanje procesa vadenja, postavljanje ciljev in mikro- ter makroorganiziranje procesa vadenja, motivacija in motivacijske vaje, trema in psihološka priprava na nastop (tehnične sproščanja, vizualizacija, generalke, vaje za izboljšanje koncentracije), nastop.

V empiričnem delu je s pomočjo anketnega vprašalnika raziskano poznavanje nekaterih izmed v nalogi opisanih metod vadenja in pogostost njihove uporabe pri delu z učenci in dijaki. V raziskavi, ki je bila izvedena leta 2011, je sodelovalo 36 klavirskih pedagogov iz štajerske regije. Cilj raziskave je bil v prvi vrsti splošno preverjanje poznavanja in uporabe metod med glasbenimi pedagogi v prerezu celotnega osnovnega in srednjega glasbenega šolanja ter diagnosticiranje morebitnih niš za prihodnje izobraževanje pedagogov na tem področju. Na splošno večino metod dobro poznajo in jih vsaj občasno uporabljajo tudi pri pouku.

Izsledki raziskave so pokazali, da pedagogi v povprečju več kot tretjino časa pri uri z učencem posvetijo dajanju navodil za vadenje. Zavedajo se pomena analize skladbe (delitev na dele, uporaba barv) in predstavitve ozadja skladbe (obdobje, skladatelj, pisanje zgodbe). V največji meri se poslužujejo uporabe metronoma in ritmičnih načinov (skoraj vedno), zelo malo časa pa posvetijo dirigiranju oz. gibanju v ritmu skladbe. Manj pozornosti posvečajo sicer zelo učinkoviti metodi snemanja (verjetno tudi zaradi pomanjkanja časa in materialne opremljenosti), mentalnemu vadenju, psihološki pripravi na nastop in prima vista igri, kar je verjetno posledica pomanjkanja časa na uri in ukvarjanja s »pomembnejšimi aspekti«, kot sta izdelovanje interpretacije (ki zavzame največji delež časa na uri) in branje osnovnega notnega teksta (višine tonov, prstni redi, ritem). Za spominsko utrjevanje skladbe najpogosteje uporabljajo razdelitev na dele in učenje začetkov teh delov, zelo počasno igranje in posamezno učenje na pamet. Po njihovem mnenju učence k vadenju najbolj motivirajo skladbe, ki so jim všeč, nastopi/izpiti/tekmovanja ter pohvala pedagoga. Teh metod se tudi sami najpogosteje poslužujejo. Pedagogi dnevno posvetijo vadenju inštrumenta 1,61 ure. Kot del priprave na nastop najpogosteje organizirajo generalke oz. poskusne nastope in učence spodbujajo s pozitivnimi izjavami. Druge metode priprave na nastop (dihalne vaje, vizualizacijo, vaje za sproščanje telesa, zapis skladbe po spominu, nemo in mentalno vadenje) uporabljajo v manjši meri. Pedagogi so daleč najbolj zainteresirani za izobraževanja s področja motivacije učencev, novih načinov vadenja in nove pedagoške literature. Prav nove metode vadenja in v veliki meri z njimi povezane motivacije je obravnavala tudi ta naloga.

Pri vsaki fazi v procesu učenja skladbe so v nalogi opisani nekateri izmed številnih možnih načinov vadenja. Vsako poglavje iz magistrske naloge bi tako lahko služilo kot osnova za nadaljnje preučevanje vadenja po posameznih področjih priprave skladbe.

Zagovor: 28. septembra 2011 na Akademiji za glasbo Univerze v Ljubljani